

СИТУАЦІЙНА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЯК СКЛАДОВА ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

*Н.А. Гринюк, канд. екон. наук, доцент
Київський національний торговельно-економічний університет*

Зростаючі вимоги ринку праці обумовлюють необхідність використання нових методів підготовки фахівців. Базове університетське навчання сплановано таким чином, щоб «передавати» усі можливі вирішення, які стосуються конкретної групи проблем. Однак у сфері економіки вибір найкращого серед багатьох можливих альтернатив має більше значення, ніж знання напам'ять «саме тієї» відповіді стосовно розв'язання проблеми. Нові методи допомагають пристосуватися до реальних умов, ознайомитися з діяльністю організацій, навчитися аналізувати та порівнювати ситуації, оперативно приймати рішення. В таких умовах студенти стають не пасивним слухачем – спостерігачем, а активним учасником прийняття управлінського рішення з економічних питань.

Ситуаційна методика навчання (case-study) є потужним і ефективним інструментом навчальної технології викладання економічних дисциплін, який набуває все більшого розповсюдження серед інших інтерактивних методів [1,2].

Використання кейс-методу – це безперервний синтез відомих і цілком нових інтерактивних методів навчання, який сприяє досягненню всіма учасникам навчального процесу ефективності і результативності при вивченні економічних дисциплін: підвищенню рівня знань і компетентності, формуванню нових навичок, і, в цілому, зміні ставлення до навчання і до професійної діяльності.

Ситуаційна методика навчання – інтерактивний метод навчання майбутніх фахівців, який вдало базується на реальних життєвих ситуаціях, і, отже, сприяє засвоєнню знань не тільки теоретично, а й практично.

Отже, по-перше, застосування ситуаційної методики навчання при викладанні економічних дисциплін сприяє підвищенню рівня знань і підготовленості внаслідок того, що студенти:

- поглиблюють пройдений теоретичний матеріал і використовують його для вирішення реальної економічної проблеми суб'єкта господарювання;
- закріплюють раніш набуті знання з інших дисциплін, оскільки, як правило, вимагається їх застосування при роботі над кейсом;
- вчаться аналізувати ситуацію, виявляти переваги і проблеми підприємств, приймати рішення в умовах обмеженої інформації і неповних даних;
- можуть скористатися наявним досвідом і знаннями та обмінюватися ними в процесі обґрунтування рішення;
- вчаться стисло, аргументовано, переконливо висловлювати свою точку зору, слухати інших;
- вчаться вибирати кращу з альтернативних можливостей при розв'язанні економічних проблем підприємств.

По-друге, застосування ситуаційної методики навчання дає можливість студентам отримати наступні навички:

- адаптувати теоретичні знання до реалій практичної діяльності;
- збирати необхідну інформацію для виявлення тенденцій розвитку явища;
- робити аналітичні розрахунки і наочно їх представляти;
- працювати в групі;
- аргументовано доводити точку зору, яка є колективним висновком з даної проблеми;
- застосовувати зарубіжний досвід для вирішення економічних проблем вітчизняних підприємств.

По-третє, ситуаційний метод навчання значно підвищує інтерес студентів до вивчення економічних дисциплін, оскільки:

- активізує теоретичні знання з дисциплін;
- розвиває логічне мислення;
- дозволяє кожному висловити свою думку;
- дозволяє набутти практичних навичок вирішення реальних економічних і управлінських проблем суб'єктів господарювання;
- спонукає до пошуку необхідної інформації в процесі самостійного прийняття рішення;
- викликає здорову конкуренцію.

Процес навчання із застосуванням ситуаційних вправ складається із трьох основних стадій:

1. Індивідуальна підготовка. Процес навчання із застосуванням ситуаційних вправ передбачає, що індивідуальна підготовка є першим кроком і основою всього наступного вивчення. На цій стадії інформація повинна структуруватися відповідно до основних пунктів та переліку питань до самопідготовки, в яких наведено критерії та альтернативи, може бути необхідним базовий кількісний аналіз для точного регулювання діагностики та звуження можливих альтернатив.

2. Обговорення у невеликих групах. Обговорення у невеликій групі створює життєво важливий зв'язок між індивідуальною підготовкою та обговоренням в аудиторії.

Ключовими перевагами, які може надати обговорення в групі як власне самим учасникам, так і якості загального обговорення є:

- можливість учасників вперше перевірити індивідуальну підготовку;
- заохочення індивідуальної підготовки, оскільки певний тиск з боку однокурсників змушує готуватися відповідним чином;

- можливість висловитися кожному студенту, оскільки час загального обговорення є обмеженим;

- розвиток комунікаційних навичок внаслідок обміну ідеями з іншими;

- стимулювання ефективного уміння роботи в команді;

- формування впевненості кожного учасника у створенні спільної думки;

- створення взаємозв'язків з іншими членами групи.

Мотивація групової роботи залишається високою доти, доки учасники відчувають цінність, яка додається до їхньої індивідуальної підготовки. Обговорення у невеликій групі не може бути ефективним доти, доки кожен з його учасників не розвине думки про аспекти ситуаційної вправи.

3. Загальне обговорення. Результативність загального обговорення ситуаційної вправи залежить від атмосфери, за якої студенти чітко мотивовані на активну участь і усвідомлюють користь для їхнього навчального досвіду.

Використання ситуаційного методу при викладанні економічних дисциплін може сприяти досягненню ефективніших результатів навчання, основними з яких є:

- набуття здатності глибшого обдумування поставленої проблеми;

- прискорення швидкості мислення, оскільки студенти змушені знаходити відповіді та узгоджувати власні погляди з обговорюваних питань;

- набуття вміння слідкувати за наслідками процесу міркувань за допомогою типових питань;

- розвиток комунікаційних навичок.

Доцільність використання ситуаційних вправ при викладанні економічних дисциплін можна аргументувати і тим, що обговорення питань, на яких зосереджена увага і роздуми керівництва певної організації, буде корисним з метою покращення здатності студентів до оцінювання шляхів розв'язання проблеми. Постійне застосування ситуаційного методу навчання передбачає вирішення студентами неструктурованих проблем, що підштовхує їх до застосування глибшого аналізу та знаходження висновку за допомогою гіпотетичного плану дій. Повторюваність такого режиму допомагає розвинути аналітичні здібності, діагностичні навички, здатність зосередження на рішенні та втіленні, навіть якщо увесь процес відбувається в обстановці моделювання. Ситуаційний метод навчання є інструментом стимулювання індуктивного мислення і є досить суттєвим для успішної управлінської кар'єри.

Кейси є досить вдалою методикою практичного опрацювання матеріалу і набуття навичок групової роботи, обґрунтування рішень, доповіді результатів, оскільки застосування ситуаційних вправ сприяє наближенню студента до реального життя і до реального підприємства з усіма його особливостями.

Ситуаційна методика навчання є прогресивною формою здобуття студентами нових знань з економічних дисциплін і заслуговує на активне використання у навчальному процесі.

Перелік посилань:

1. *Розвиток викладацької майстерності та вдосконалення навчальних програм: матеріали Літнього інституту для українських викладачів економіки та бізнесу* / Беккер С., Логі Д., Майкелоніс В., Амант К., Валзер А. – К.: CEUME, 2000. – 89 с.

2. *Ситуаційна методика навчання: український досвід* / упор. О. Сидоренко, В. Чуба. – К.: Центр інновацій та розвитку, 2001. – 192 с.